

gače, 'Zgodnja Danica' drugače, 'Učiteljski tovarš' pa zopet drugače in drugači tudi 'Glasnik', ki je podoba, da bi rad zedinil vse jezikoslovne strani, ko bi se le dalo ... mi se držimo ... besed veljavnega slovenskega jezikoslovca, ki je vesel rekel (bil je to vedno veseli Levstik!), da se naš jezik obeta ubrisati, kakor čista božja kapljica ... Napredovanje! to je geslo sedanje dobe, a ne, da bi se trdoglavo držali Adamovega kožuha.¹

Stara slovenščina naj bi bila podlaga združevanju ne le vseh Slovanov, temveč tudi Hrvatov in Slovencev. »Kako se pa Slovanje morejo slovestveno med seboj družiti in bližati? Uže svet je razglasil karajočo sodbo o strojbi enega jezika iz raznih slovanskih narečij, ... (mi) milujemo vse tiste, ki še zdaj to nepraktično misel gojé, ali morda celo nepotrebno tratijo blagi čas kratkega življenja s praznim delom vseslovanskih slovnice, ... vzajemnosti nam je iskati (v tem), da se učimo slovenščine na podlagi starega jezika, ker le tako se razna slovanska narečja približajo ne le v sintaksi, ampak tudi v slovnici in slovarju.«² Prav istih misli je bil tudi glede zbližanja Slovencev in Hrvatov, le da je z žalostjo večkrat konstatiral, da se Hrvati ne trudijo toliko kakor mi, da bi »sintakso in slovnico zasuknili, kakor hoče imeti pravo slovansko svojstvo.«³ »Naše

prizadevanje vsak dan jasnejše priča, kako želimo jezik osnažiti; kako ga sučemo, da bi se približali posebno Hrvatom, kolikor moremo: ali žalostna resnica je, — naj je nam ne zamerijo naši vrli bratje — da nam oni hité naproti dosti menj, nego mi njim.«¹

Svoje nazore je pozneje po »Novicah« in »Glasniku« še večkrat ponavljal.²

Stara slovenščina! Ta deviza je bila za Levstika tipična in po njej je bil znan v poznejših letih. Ko ga po 4000 letih vzdrami v grobu angel Azrael in ga dr. Tavčar prosi, ali ne bi hotel z njim na zemljo, da bi mu bil moder svetovalec, mu Levstik odgovori: »S tabo? ... Pisec slovenski si bil nekdanj, toda pojma nisi imel niti o staroslovenščini niti o tem, kakó se pravilno piše nova slovenščina ... Vidiš,« zavrnil je dr. Tavčarja porogljivo, »odrine, kamor ti dragi! Že dvetisoč let počivamo tukaj, ali še sedaj me časih glava boli od vaših slovniških pregreh. Pojdite raketom zvižgat, vsi pisarji in pisuni!«³ V takem spominu je bil Levstik pisateljem!

Ker pa je med živim slovenskim jezikom in med staroslovenščino (ki pa ni stara slovenščina, temveč stara bolgarščina iz solunske okolice!) velika razlika, je zadel Levstik kmalu na hud odpor.

(Dalje.)

¹ »Naprej«, 151: Ozir po domačii.

² »Naprej«, 211.

³ »Naprej«, 211.

¹ »Naprej«, 267.

² N. pr. »Novice«, 1865, 129; »Glasnik«, 1867, 45, 46.

³ »Ljubljanski Zvon«, 1891, 69.

VAS NA HRIBU.

Večer. Strmijo hiše na nebo,
naslikane na solčni žar:
ognjenih streh, krvavih sten ...
Prozorno drevje ... perotnic udar ...

Vse —
hlepi za solncem v visočino.

In mrak ... pokoj. Le v mesečino
noč drti, sto zvezd gori ...
Vas izgine ... V drevju veter tli.

France Bevk.

JAZ IN TI.

Ti, deni roko na srcé in mi odgovori:
Ali čutiš bič,
ki žvižga nad vsakim tvojim korakom:
»Nič! nič!«?

»Ne.«

Del sem roko na svoje srce in ga nisem
bil vesel;
videl sem svoje misli in sem jih prokel
in sem si rekel: Bodi človek!

Joža Lovrenčič.